

Projekty małe i duże, czyli jak wykorzystać metodę projektu do rozwijania postaw przedsiębiorczych wśród uczniów

Moduł 2. Projekty małe i duże, czyli jak wykorzystać metodę projektu do rozwijania postaw przedsiębiorczych wśród uczniów

W drugim module przypomnisz sobie, w jaki sposób zastosować projekt edukacyjny w rozwijaniu postaw przedsiębiorczych wśród uczniów. Poznasz główne zasady pracy metodą projektu m.in. w oparciu o wymagania MEN.

Ekran 1. O czym w module?

SPIS EKRAŃÓW

Ekran 2. Cele modułu

Ekran 3. Kompetencje kluczowe i „Młodzi Przedsiębiorczy”

Ekran 4. Projekt i praca uczniów

Ekran 5. Praca z uczniami w projekcie

Ekran 6. Praca zespołowa

Ekran 7. Budowanie zespołu i tworzenie strategii – ćwiczenia z seminarium 24 i 25.10.2015

Ekran 8. Motywacja uczniów

Ekran 9. Co zrobić, gdy uczniowie tracą zapał?

Ekran 10. „Młodzi Przedsiębiorczy” a wymagania wobec szkół

Ekran 11. Co to jest kapitał społeczny?

Ekran 12. „Młodzi Przedsiębiorczy” i przedsięwzięcie społeczne w drugim module

Ekran 13. Kryteria ważne przy wyborze przedsięwzięcia społecznego?

Ekran 14. Zamiast podsumowania

Ekran 15. Zadania w module

Ekran 2. Cele modułu

W rozumieniu większości ludzi projekt to pozory. To jak projektowanie wnętrza. Chodzi o materiał na zasłony i obicie sofy. Ja rozumiem to słowo zupełnie inaczej. Projekt to zasadnicza istota dzieła stworzonego przez człowieka, które przejawia się w kolejnych zewnętrznych warstwach produktu i usługi.

Steve Jobs, CNN Money/"Fortune", 24 stycznia 2000, G.Beahm, ja, Steve: Steve Jobs własnymi słowami, Wydawnictwo MT Biznes, sp. z o.o., Warszawa 2011, s.56.

Celem drugiego modułu jest prezentacja i przypomnienie zasad pracy w **projekcie edukacyjnym odwołując się do programu „Młodzi Przedsiębiorczy”**.

Zaprezentowane **materiały można wykorzystać w pracy z uczniami**, a także **w radach pedagogicznych podczas różnych form doskonalenia**. Zachęcamy do **dzielenia się doświadczeniem z innymi nauczycielami w swojej szkole, a także na naszej platformie**.

Prosimy jednak, aby za każdym razem wskazywać źródło ich pochodzenia.

Źródło: fotocast projektu „Młodzi Przedsiębiorczy” IV edycja.

Podsumowując! Celem modułu jest przedstawienie informacji na temat metody projektu oraz zachęcenie uczestników kursu do realizacji zajęć poświęconych przedsiębiorczości tą właśnie metodą.

Ekran 3. Kompetencje kluczowe i „Młodzi Przedsiębiorczy”

Projekt edukacyjny kształci wiele **kompetencji kluczowych**, które zostały określone w Zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (2006/962/WE) i są to:

- porozumiewanie się w języku ojczystym,
- porozumiewanie się w językach obcych,
- kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne,
- kompetencje informatyczne,
- umiejętność uczenia się,
- kompetencje społeczne i obywatelskie,
- **inicjatywność i przedsiębiorczość**,
- świadomość i ekspresja kulturalna.

Udział uczniów w program „Młodzi Przedsiębiorczy” to czas poświęcony na uczenie się i kształcenie wielu kompetencji kluczowych tak ważnych we współczesnym świecie.

Innowacyjność okazała się wyróżnikiem Stanów Zjednoczonych. Mam na myśli nie tylko innowacje, lecz robienie z nich użytku.

Sir Harold Evans, J.A. Harris, Przedsiębiorcy i wizjonerzy,
Wydawnictwo ConCorda sp. z o.o., Warszawa 2013, s. 201.

Przedsiębiorczość potrafi przejawiać się w zaskakujący sposób u ludzi, po których się tego nie spodziewamy.

J.A. Harris, Przedsiębiorcy i wizjonerzy,
Wydawnictwo ConCorda sp. z o.o., Warszawa 2013, s. 25.

Innowacyjność odróżnia lidera od naśladowcy.

Steve Jobs: Sekrety innowacji, 2-11, J.A. Harris, Przedsiębiorcy i wizjonerzy,
Wydawnictwo ConCorda sp. z o.o., Warszawa 2013, s. 201.

Link do dokumentu:

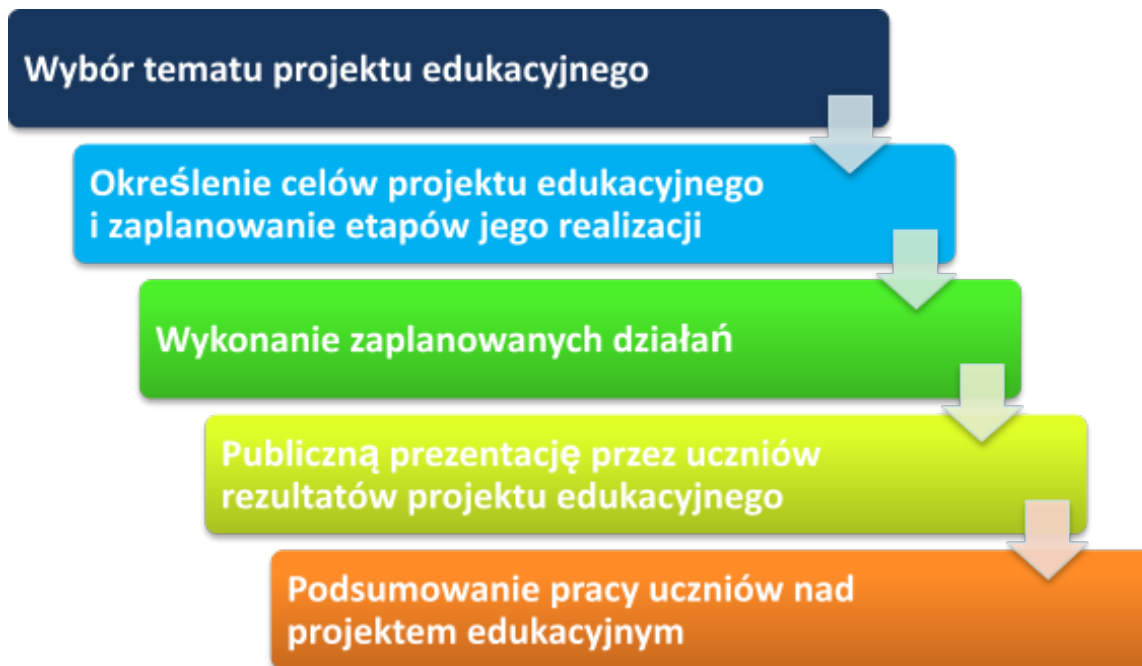
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:pl:PDF>

[dostęp: 10.10.2015]

Ekran 4. Projekt edukacyjny

Przypomnijmy, zgodnie z [nowelizacją ustawy o systemie oświaty z dnia 20 lutego 2015 r.](#) (Dz. U. z 2015 poz. 357) „**Uczniowie gimnazjum biorą udział w realizacji projektu edukacyjnego, który jest zespołowym, planowym działaniem uczniów, mającym na celu rozwiązanie konkretnego problemu, z zastosowaniem różnorodnych metod.**

Projekt gimnazjalny jest realizowany przez zespół uczniów pod opieką nauczyciela i ma obejmować określone w [rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r.](#) (Dz. U. z 2015 poz. 843) **działania.**

Linki do dokumentów:

[Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw](#) (Dz.U. 2015 poz. 357)

[Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych](#) (Dz.U. 2015 poz. 843)

W bibliotece etapy projektu edukacyjnego, czyli rozszerzony materiał z pierwszego modułu.

Ekran 5. Praca z uczniami w projekcie

W pracy metodą projektu ważne są regularne spotkania nauczyciela z uczniami. Dlatego opiekun projektu edukacyjnego powinien przynajmniej raz na tydzień spotykać się z uczniami, aby porozmawiać o tym, jak przebiega praca i co dzieje się w zespole. Oprócz tego można prowadzić raz na dwa tygodnie dłuższe konsultacje, w czasie których warto omówić następujące kwestie:

- **Co do tej pory zrobiono?**
- **Czy są kłopoty?**
- **W czym nauczyciel może pomóc uczniom w zespole i każdemu z nich indywidualnie?**
- **Jak wykorzystane zostały pomysły i wnioski wypracowane na poprzednim spotkaniu?**
- **Czy wykonane działania rzeczywiście zbliżają nas do celu?**

Źródło: fotocast projektu „Młodzi Przedsiębiorczy” IV edycja.

Pamiętaj!

W trakcie konsultacji możesz sprawdzić, co już zostało zrobione, czy zostało wykonane dobrze i w terminie, jakie powstały opracowania, albumy, wystawy, płyty CD, strony internetowe, filmy, modele i jak dokładnie przebiegały działania uczniów. Zapytaj uczniów, czy zrezygnowali z niektórych zaplanowanych działań, a jeśli tak, to dlaczego.

Zapoznaj się z prezentacją

<http://www.ceo.org.pl/sites/default/files/flash/PRZEDSIĘBIORCZY/mp.swf> [dostęp: 10.10.2015

]

Ekran 6. Praca zespołu

W trakcie konsultacji opiekun projektu edukacyjnego powinien także ustalić, jak przebiega współpraca w zespole:

- **Czy wszyscy realizują swoje role?**
- **Czy wszyscy pracują z równym zapałem?**
- **Jak skłonić do pracy tych, którym się nie chce?**

Podczas realizacji projektu często zdarza się, że nie wszyscy uczniowie z równym zaangażowaniem podchodzą do przydzielonych zadań. Dlatego konieczna jest rozmowa z nimi, zachęta do pracy, podsuniecie pomysłu na wykonanie zadania lub nawet pomoc.

Źródło: fotocast projektu „Młodzi Przedsiębiorcy” IV edycja.

Pamiętaj!

Zastanów się wspólnie z uczniami, jak pracowała dotąd grupa? Czy były jakieś trudności, jeśli tak, to jak sobie z nimi poradzili, do kogo zwrócili się o pomoc, co może zrobić nauczyciel, aby pomóc uczniom.

Ekran 7. Budowanie zespołu i tworzenie strategii– ćwiczenia z seminarium 24 i 25.10.2015

W czasie seminarium 24 i 25 października 2015 roku nauczyciele, opiekunowie projektów uczniowskich w programie „Młodzi Przedsiębiorczy” pracowali nad budowaniem zespołów projektowych, tworzeniem strategii i m.in. zastanawiali się, w jaki sposób pokazać rolę współdziałania w grupie.

Jednym z ćwiczeń realizowanych w czasie warsztatów było ćwiczenie „Piłka”, które zwiększa energię grupy i daje możliwość wstępnego rozpoznania istotnych procesów zachodzących w grupie wtedy, gdy ma ona wykonać jakieś zadanie. Pomiar czasu mobilizuje grupę, a jednocześnie stanowi precyzyjny wskaźnik jej efektywności. Dla prowadzącego to ćwiczenie jest również okazją do obserwacji grupy podczas wykonywania zadania i wstępnego rozpoznania jej możliwości i potencjalnych problemów w zakresie współpracy.

Inne aktywności realizowane w czasie warsztatów dotyczyły pracy skutecznego zespołu oraz wypracowania wizji rezultatów, do których zmierza zespół.

W biblioteczce znajdziesz:

- Ćwiczenie „Piłka”, które pomoże pokazać uczniom, na czym polega praca zespołowa.
- Ćwiczenie „Charakterystyka efektywnego zespołu”, dzięki któremu dokonasz diagnozy zespołu.
- Materiał „Cechy efektywnego zespołu”, dowiesz się więcej na temat pracy efektywnego zespołu.
- Aktywność „Strategia Disneya”, dowiesz się w jaki sposób wypracować wizję rezultatów.

Inne aktywności realizowane w czasie warsztatów 24 i 25 października 2015 r. proponujemy w kolejnych modułach.

Ekran 8. Motywacja uczniów

Projekt jest bardzo dobrym sposobem na zwiększenie motywacji uczniów. Samodzielność w podejmowaniu decyzji, świadomość roli i wagi zadań do wykonania, możliwość decydowania o sposobie realizacji poszczególnych zadań powodują, że właściwie nie trzeba dodatkowo zachęcać ich do pracy. Jeśli tylko uczniowie zaakceptują samą ideę projektu i poważnie potraktują wypracowane wspólnie zasady, a także mają poczucie podmiotowego traktowania i autorstwa.

Źródło: fotocast projektu „Młodzi Przedsiębiorczy” IV edycja.

Uczniowie najczęściej czują się **odpowiedzialni za efekt**, a po udanej prezentacji mają prawdziwą satysfakcję. Jest tak zwłaszcza wtedy, gdy dobrze rozumieją cele projektu i choćby po części uważają je za własne, a przewidziane rezultaty są dla nich możliwe do zrealizowania. Ponadto duże znaczenie odgrywa również znajomość zasad oceniania.

Pamiętaj!

Najlepsze efekty osiąga się wówczas, gdy zarówno nauczyciel, jak i uczniowie są przekonani o wartości i użyteczności gromadzonej wiedzy i nabywanych umiejętnościach podczas pracy.

Ekran 9. Co zrobić, gdy uczniowie tracą zapał?

Kilka wskazówek doświadczonych nauczycieli:

- **systematycznie** sprawdzać, co na pewno zostało już zrobione,
- **spotykać się** z uczniami często, nawet na krótko,
- **doceniać i chwalić** uczniów za to, co już zrobili,
- **pomagać** uczniom w razie poważnych problemów,
- podkreślać najbardziej **atrakcyjne momenty** projektu,
- poinformować o projekcie **rodziców**, zachęcić do współpracy,
- **promować** projekt poza szkołą, nawiązać kontakt z lokalnymi mediami,
- zaangażować **ekspertów** i zewnętrznych obserwatorów,
- potraktować przygotowanie **publicznej prezentacji jako źródło motywacji**,
- przypominać o perspektywie **oceny** i kryteriach,
- **oceniać i doceniać** realizację **poszczególnych etapów projektu**,
- stosować **ocenie kształtujące**.

Za wzór do naśladowania stawiam sobie między innymi Boba Dylana. Jako młody chłopak nauczyłem się słów wszystkich jego piosenek i podziwiałem to, że nie może ani przez chwilę ustać w miejscu. Gdyby przyjrzeć się losom naprawdę dobrych artystów, w pewnym momencie uświadamiają sobie, że mogą ciągle robić to samo aż do końca życia, że świat zewnętrzny uzna to za och sukces, i tylko oni sami nie. Właśnie w tym momencie artysta naprawdę definiuje swoją tożsamość. Jeżeli nadal podejmuje ryzyko, to nadal jest artystą. Dylan i Picasso ciągle podejmowali ryzyko.

Steve Jobs, CNN Money/"Fortune", 9 listopada 1998, G.Beahm, ja, Steve: Steve Jobs własnymi słowami, Wydawnictwo MT Biznes, sp. z o.o., Warszawa 2011, s.56.

Pamiętaj!

Doceniaj i wspieraj, to naprawdę się opłaca. **Dbajac o zaangażowanie i motywacje uczniów, również Ty się angażuj i nie popadaj w rutynę.**

Ekran 10. „Młodzi Przedsiębiorczy” a wymagania wobec szkół

Nowy model nadzoru opiera się na założeniu, że szkoła może zmieniać społeczeństwo, a odpowiednie działania państwa mogą motywować szkoły (i inne placówki oświatowe) do podejmowania wartościowych inicjatyw edukacyjnych. Zdecydowano więc, że państwo sformułuje wymagania wobec szkół i placówek. Wymagania te wyznaczają pożądany stan w systemie oświaty pokazując jego, uznane za kluczowe, cele i zadania, nie obejmując jednak wszystkich możliwych zagadnień związanych z różnymi obowiązkami szkół wobec uczniów i rodziców. Wskazują natomiast strategiczne i priorytetowe kierunki działań, które wiążą się z wyzwaniami stojącymi przed współczesnymi społeczeństwami.

Źródło: http://www.npseo.pl/action/requirements/wymagania_panstwa_wobec_szkol [dostęp: 10/10/2015]; strona www System Ewaluacji Oświaty. Nadzór pedagogiczny.

Zwróćmy uwagę, że biorąc udział w programie „Młodzi Przedsiębiorczy” realizujemy wymagania stawiane przez państwo wobec szkół i są to m.in.:

- **Wymaganie 1:** Szkoła lub placówka realizuje koncepcję pracy ukierunkowaną na rozwój uczniów.
- **Wymaganie 2:** Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się.
- **Wymaganie 3:** Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej.
- **Wymaganie 4:** Uczniowie są aktywni. – tutaj mamy przedsięwzięcia społeczne
- **Wymaganie 5:** Kształowane są postawy i respektowane są normy społeczne.
- **Wymaganie 6:** Szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji.
- **Wymaganie 8:** Promowana jest wartość edukacji.
- **Wymaganie 10:** Wykorzystywane są zasoby szkoły lub placówki oraz środowiska lokalnego na rzecz wzajemnego rozwoju.

W bibliotece krótki opis 12 wymagań wobec szkół.

Ekran 11. Co to jest kapitał społeczny?

Kapitał społeczny jest zjawiskiem kulturowym i obejmuje **obywatelskie nastawienie członków społeczeństwa, normy społeczne**, które wspierają działania wspólne oraz **zaufanie interpersonalne** i **zaufanie obywateli do instytucji publicznych**. Nie powstaje w krótkich odstępach czasu, ale jest efektem zmian i długofalowych działań; ma charakter dobra publicznego i **nie jest własnością** poszczególnych **jednostek**, ale **zależy** od poszczególnych jednostek, a dokładnie od ich **nastawienia, przekonań, systemu wartości**.

Jest to sieć powiązań – moralnych, obyczajowych - jednostki ze społeczeństwem, która pozwala na współdziałanie z innymi dla dobra wspólnego.

Wskaźnikami kapitału społecznego są:

- **zaufanie do innych ludzi**
- dobrowolna (niewymuszona) **przynależność do organizacji** i praca w nich, a także pełnienie funkcji
- **udział** w nieprzymusowych **zebraniach publicznych** i **zabieranie na nich głosu**, organizowanie tego typu zebrań
- **dobrowolne działania na rzecz społeczności lokalnej, w tym wolontariat**
- **udział w wyborach parlamentarnych, pozytywny stosunek do demokracji**
- **otwartość na innych, w tym pozytywny stosunek do mniejszości**.

Na podstawie: Janusz Czapiński, Tomasz Panek, *Diagnoza społeczna 2013*, Tom 7, s. 285. Warszawa 2013.

Ekran 12. „Młodzi Przedsiębiorcy” i przedsięwzięcie społeczne w drugim module

W drugim module uczniowie będą zajmowali się przedsięwzięciem społecznym. Jest to z pewnością ważny temat ponieważ uczy aktywności społecznej i takiego analizowania otoczenia, które pozwoli w konsekwencji budować kapitał społeczny na przyszłość.

Ale od początku! Kim jest aktywny uczy? Jakie przedsięwzięcie społeczne możemy zaplanować z uczniami? Co w wyborze przedsięwzięcia jest ważne?

Szkoła nie może dobrze funkcjonować bez aktywności uczniów, podobnie jak demokracja - bez uczestnictwa obywateli. Ale kompetencji społecznych i obywatelskich nie da się zdobyć słuchając, gdy o nich mówi nauczyciel. Aby je w sobie wykształcić, trzeba naprawdę coś robić - samodzielnie, w małych zespołach, z całą klasą, z uczniami z innych klas. To w szkole młodzi ludzie uczą się współdziałania, planowania zadań i odpowiedzialności za ich wykonanie. To właśnie szkoła stanowi główną scenę życia publicznego, gdzie mogą przygotować się do pełnienia obywatelskich ról, które wszyscy (bez wyjątku!) będą w mniejszym lub większym zakresie pełnić.

Zachęcamy do lektury całego tekstu Alicji Pacewicz: Dlaczego aktywność uczniów jest cenna?

http://www.npseo.pl/data/various/files/alicia_pacewicz_dlaczego_aktywnosc_uczniow_jest_cenna.pdf

Ekran 13. Kryteria ważne przy wyborze przedsięwzięcia społecznego?

- Odpowiada na jasno zdefiniowaną potrzebę, która jest ważna dla społeczności np. szkoły, a jej zaspokojenie służy dobru wspólnemu, czyli odpowiada na konkretny problem i chce go rozwiązać.
- Ma jasno określonych beneficjentów; od zainteresowań po potrzeby.
- Zakłada działania adekwatne do potrzeb, właściwy do założeń projektu harmonogram działań oraz wymierne rezultaty.
- Pamięta o angażowaniu szerokiej społeczności do zaspokojenia tej potrzeby, a przez to do aktywności na rzecz dobra wspólnego, opierają się na współpracy z różnymi partnerami, ale także wolontariuszami.
- Zakłada atrakcyjne dla odbiorców działania i różnorodny sposób komunikowania zarówno o planach, jak i o efektach.
- Proponują nowe działania i aktywność społeczną.
- jasno i w sposób wymierny przedstawiają planowane korzyści, jakie w efekcie realizacji projektu odniosą jego bezpośredni beneficjenci, społeczność, a także sami realizatorzy, w naszym przypadku uczniowie.
- Gwarantuje zaangażowanie wkładu własnego w postaci już posiadanych zasobów, ale także pracy. Ponadto wskazuje inne źródła finansowania projektu.
- Ma budżet adekwatny do zaplanowanych działań.

Ekran 14. Zamiast podsumowania

Źródło: fotocast projektu „Młodzi Przedsiębiorczy” IV edycja.

Żyjemy w czasach przyspieszającej rewolucji technologicznej zmieniającej paradygmaty gospodarki, władzy, mediów... Marzenia stają się faktami głównie w Stanach Zjednoczonych, a mnie śnią się globalne sukcesy polskich firm, dzięki którym wzrośnie liczba milionerów dla dobra nas wszystkich. [...] Dolina Krzemowa fascynuje świat starający się powiełać jej sukcesy [...]. Polacy z racji swej trudnej historii są predysponowani do powielania tych sukcesów. [...] Dzisiaj jesteśmy trzecią najciężiej pracującą nacją na świecie, drugą najbardziej mobilną i pierwszą najbardziej przedsiębiorczą w Europie.

Wstęp do wydania polskiego Anna Hejka [w:], J.A. Harris, Przedsiębiorcy i wizjonerzy, Wydawnictwo ConCorda sp. z o.o., Warszawa 2013, s. 7.

Ekran 15. Zadania w module

Zadanie 1

Jakim przedsięwzięciem społecznym zajmują się uczniowie, czyli:

- Na jaką odpowiadają potrzebę i co jest ich celem?
- Kto jest ich beneficjentem?

Zadanie 2

W jaki sposób wspierać uczniowie przy wyborze przedsięwzięcia? Jaka była w tym Twoja rola, a jaka ich?

Zadanie 3

Wypowiedź na forum: 1) „Pomysły na przedsięwzięcia” - rafa w ich realizacji oraz 2) „W jaki sposób wykorzystuję z uczniami TiK w komunikacji?”

Osoby zainteresowane przećwiczeniem wykorzystania dysku Google prosimy o przesłanie emaila – poczta Google - na adres urszula.malek@ceo.org.pl do 14.11.2015 z tytułem „Ćwiczenie na dysku Google MP”

Kurs internetowy „Młodzi Przedsiębiorczy - jak prowadzić projekty uczniowskie”

